

Patryk Warto Pamiętać

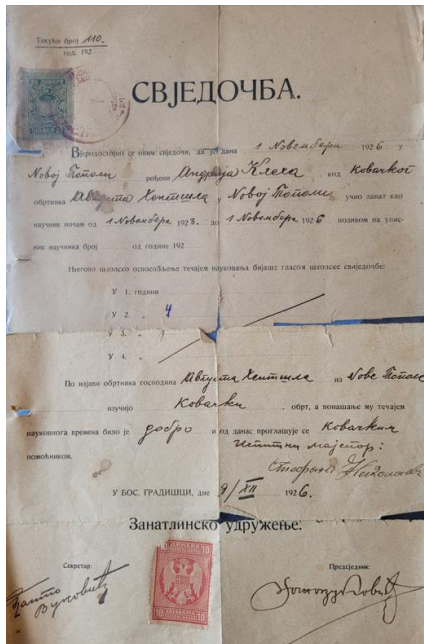
HISTORIA ANDRZEJA KLECHY I JEGO RODZINY

Wojciech Klecha chciał lepszego życia dla swojej rodziny, niż życia w okupowanej Polsce. Tak sędzę, bo nigdy go nie poznałem - urodził się w 18 stycznia 1870 roku i zmarł 1 listopada 1948 roku. Po powrocie z emigracji żył tylko 2 lata. Jest moim praprapradziadkiem. Zabierając ze sobą tylko to co był w stanie, w 1905 roku wraz z żoną i 4 dziećmi wyjechał do Jugosławii i osiedlił się w Martyncu.

Pradziadek mojej babci naprawdę miał na imię Adalbert - germańskie imię, które po polsku brzmi Wojciech. I takim się posługiwał. Urodził się w Nowym Narcie w Galicji. Jego przyszła żona Franciszka, urodziła się i żyła swoje pierwsze lata w Domostawie, 40 km dalej. Niestety nie wiem, jak się poznali, mieli kawał drogi do siebie. Jak każdy Polak, nie był zadowolony z życia na ziemiach pod zaborami.

W październiku 1907 r. Urząd Przesiedleńczy w Nisku zezwolił im na wyjazd do Jugosławii z dziećmi urodzonymi w latach: 1900 – Franciszek, 1902 – Teofila, 1904 – Jan, 1905 - Stefan i w 1907 - Andrzej - dziadek mojej babci, urodzony 30 listopada 1907 roku. Pierwszy urodzony w Nowym Martyncu. Franciszka Klecha przebyła podróż z Galicji do Jugosławii w zaawansowanej ciąży. W styczniu lub w lutym 1908 otrzymali gospodarstwo w Nowym Martyncu powiat Priniavor w Jugosławii. Franciszka urodziła jeszcze 3 dzieci w Jugosławii.

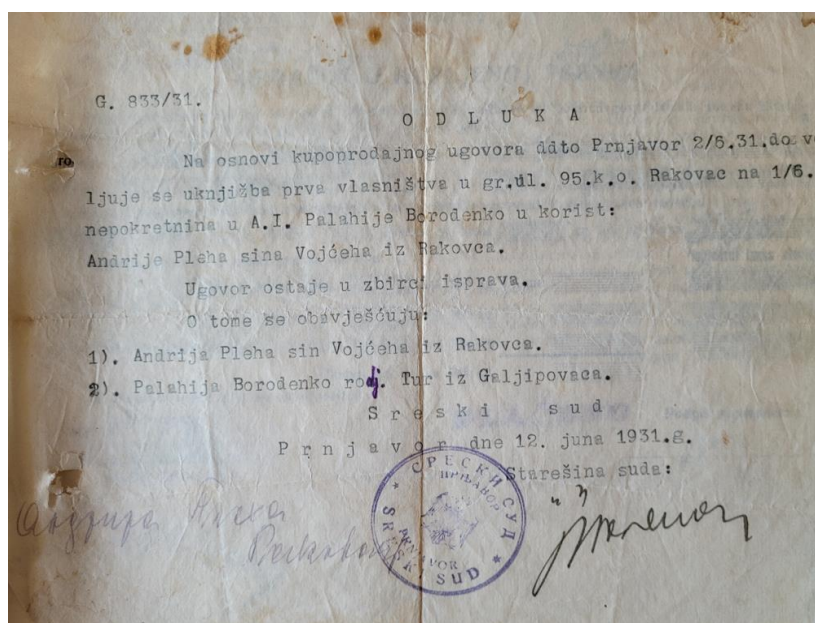
Andrzej uczył się rzemiosła i w 1923 roku rozpoczął naukę u Niemca, który uczył go kowalstwa. 9 grudnia 1926 roku zakończył naukę w Nowej Topoli. Nauka była w języku niemieckim, więc Andrzej nauczył się wszystkiego po niemiecku. Dzięki temu władał bardzo dobrze tym językiem.

Świadectwo ukończenia rzemiosła 01.11.1926

Mniej więcej po tym czasie poznał swoją przyszłą żonę, Józefę. Józefa, córka Macieja (ur. w 1877 r. - zmarł 11.06.1948 r.) i Anny Kuduk (ur. w 1871 r. - zmarła 1.05.1947 r.) urodziła się 24 lutego 1910 roku w Nowym Martyńcu. Józefa, babcia mojej babci, również miała kilkoro rodzeństwa. Jej siostra miała męża z Rakowca, gdzie się przeprowadziła. Józefa tam przyjeżdżała i tak się poznali z Andrzejem.

W Rakowcu 12 czerwca 1931 r. Andrzej dostał decyzję – rejestr pierwszej własności gruntu. Miał wówczas 25 lat jak dostał ziemię od państwa, na której się osiedlił i założył rodzinę.

Decyzja o rejestracji własności gruntu 12.06.1931

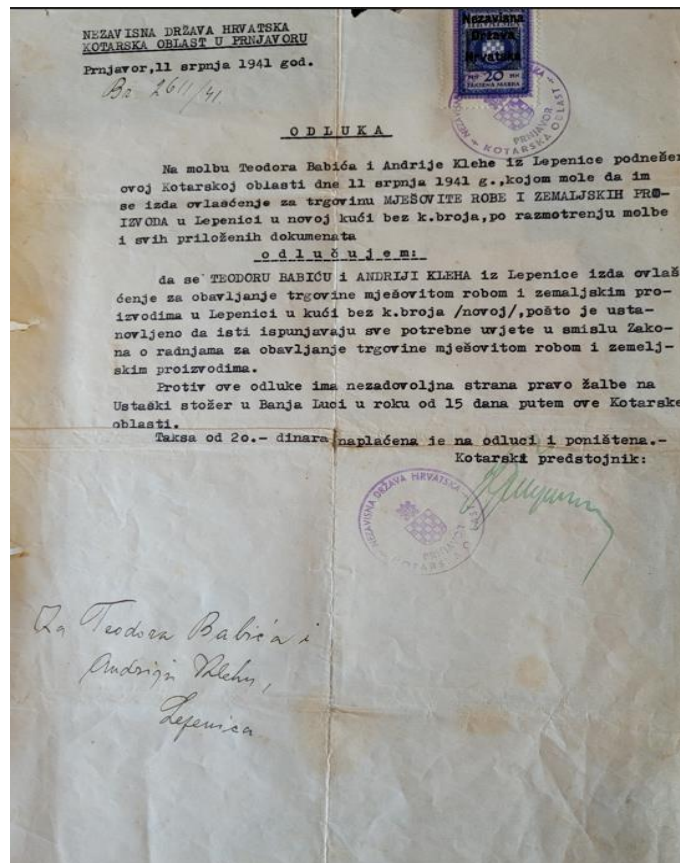
W 1932 roku urodziła się mu pierwsza córka, Monika. Dwa lata później, w 1934 roku urodził się im syn Rudolf. W 1935 roku urodził się Karol – jego brat bliźniak, który zmarł przy porodzie. W 1940 roku urodził się Adolf. A w 1943 roku, 17 listopada, urodziła się Katarzyna – mama mojej babci.

Andrzej był bardzo przedsiębiorczy i odważny. Był też bardzo inteligentny. Dzięki temu, że znał bardzo dobrze niemiecki i chorwacki a także potrafił czytać i pisać (w tamtych czasach dużo jeszcze było analfabetów, zwłaszcza z Lubelszczyzny), wszystko potrafił sobie załatwić. Startował nawet w wyborach na radnego w Rakowcu.

Andrzej na 3 miejscu na liście kandydatów na radnych 29.09.1940

11 lipca 1941 roku dostał pozwolenie od rządu Chorwackiego na otwarcie własnej działalności – sklepu z artykułami spożywczymi i rolnymi. Kupił dom w Lepenicy i otworzył tam sklep.

Upoważnienie zezwalające na handel towarami mieszanymi i zbożem 11.08.1941

Pogrzeb starszego brata Andrzeja w Nowym Martyńcu

Kiedy wojna doszła do ich wioski, Andrzej postanowił zabrać rodzinę z Rakowca i przenieść się do Lepenicy. Żyli w strachu przed Czetnikami. Jak wojna się skończyła, polska delegacja przyjechała do Jugosławii namawiać Polaków do powrotu do Polski. Andrzej nie chciał wracać. Myślał o wyjeździe do Ameryki, ale jego żona Józefa bardzo chciała do Polski, pomimo że nigdy tam nie była. Zimą 1945 roku wyjechali do Prinjavora, skąd polska delegacja zabierała ludzi do Polski. Rzeczpospolita Polska Misja Repatriacyjna w Jugosławii 20 lutego 1946 roku wystawiła Andrzejowi i jego rodzinie dekret przesiedleńczy, na podstawie którego mogli wrócić do Polski.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MISJA REPATRIACYJNA
w JUGOSŁAWII

Dnia 20. lutego 1946.

Nr. 310

DEKRET PRZESIEDLENCZY

Stwierdza się, że obywatel polski ANDRZEJ

urodzony dnia 30. listopada 1907 r. w Rakowice pow. Srbac (Banja-Luka)

oraz jego żona Józefa - Kulak urodzona dnia 35

w Prinjavora i dzieci (poniżej lat 18):

1.	<u>Monika</u>	uro. 12. dn.	<u>14</u>
2.	<u>Rudolf</u>	" "	<u>12</u>
3.	<u>Karol</u>	" "	<u>11</u>
4.	<u>Adolf</u>	" "	<u>6</u>
5.	<u>Katarzyna</u>	" "	<u>3</u>

zamieszkałi dotychczas na terenie Jugosławii, pragnąc powrócić do Polski.

Modrojavor

Wyplacono 200.000.000.000.000.000.
w kwocie 200.000.000.000.000.000.
1. słownie
dwieście milionów

22.3.46
177

*zasp. przydzielono
kosztości 50.000.000.000.
3.7.46. Prinjavora*

P. U. R.

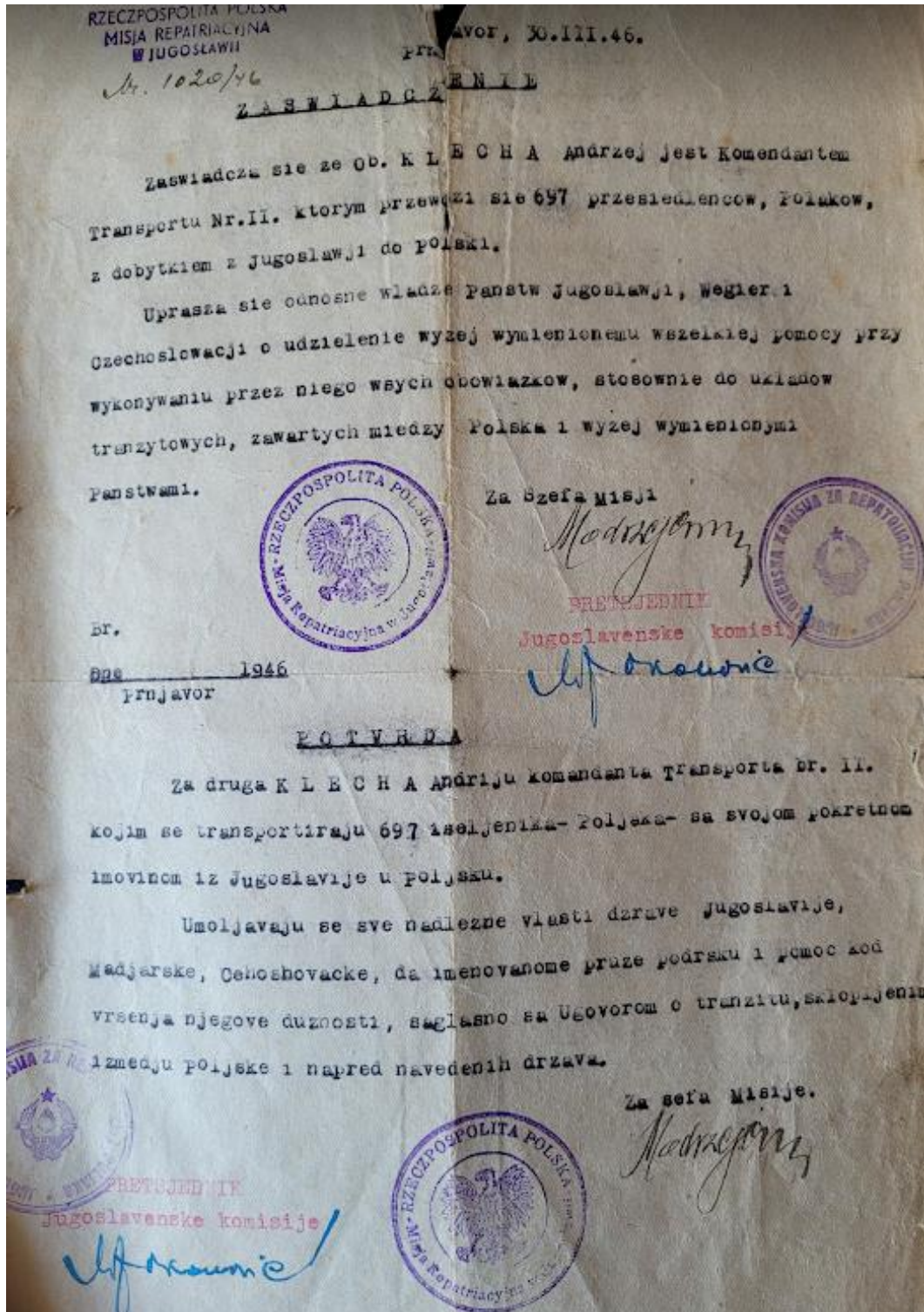
Oddział Pow. w Bokarska

Rejestr. Nr. _____

Data 4.7.46

Dekret przesiedleńczy 20.02.1946

30.03.1946 roku zostało wystawione zaświadczenie dla Andrzeja, jako komendanta transportu nr 2 z 697 przesiedleńcami z Jugosławii do Polski. Polska Misja Repatriacyjna w Jugosławii zwróciła się do władz o wsparcie Państwa Jugosławii, Węgier i Czechosłowacji w udzieleniu pomocy przy wykonywaniu przez Andrzeja obowiązków komendanta transportu.

Zaświadczenie Polskiej Misji Repatriacyjnej 30.03.1946.

Pociągiem podstawionym w Prinjavorze 8 kwietnia 1946 roku przyjechali do Zebrzydowej. Wcześniej pociągiem przyjechała siostra Andrzeja, która przyjechała po nich na dworzec. Zostali zameldowani w Nowogrodźcu (z dokumentów wynika, że wcześniej to miasto nazywane było Grodem). Pierwszy dom jaki dostali był obok młyna, jednak nie spodobał się Józefie i wybrali dom na ul Sienkiewicza, zaraz przy rynku.

23-

Wniosek o przyznanie prawa własności nieruchomości ziemskiej (rolnej) na Ziemiach Odzyskanych

1. Wniosek o nadanie mi prawa własności nieruchomości ziemskiej (rolnej) położonej w gromadzie Grodzie w gminie (wiejskiej, miejskiej) Grodzie III Rejonowa 3 powiatu Belaranie obejmującej 9 ha ha gruntu, wraz z zabudowaniami, (podać jakimi) dom, stajnia, szop

i z przynależnymi do gospodarstwa urządzeniami oraz inwentarzem żywym i martwym, wyszczególnionymi poniżej, na warunkach określonych w dekreście o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. W. Miasta Głaska.

Jednocześnie proszę o nadanie mi prawa własności rolniczej, wymienionej nieruchomości.

2. Oświadczam, że wraz z wykazanymi członkami rodziny wybieram stałe miejsce zamieszkania na obszarze Ziemi Odzyskanych i nadane gospodarstwo będę prowadził osobiście bądź za pośrednictwem członków rodziny.

3. Zobowiązuję się uprawiać nadaną ziemię całkowicie, a do czasu otrzymania aktu nadania odpowiadać za stan i całokształt budynków, urządzeń gospodarczych oraz posiadanych inwentarzy żywych i martwych.

4. Oświadczam, że nie byłem karany sądownie za uchylenie się od służby wojskowej, za zbrodnię lub za zbrodnię wojacką.

Podaję następujące dane personalne:

Nazwisko i imiona Alecha Androja
 Data urodzenia 1907 Jugosława Belanice Poc. Gimosar
 Imiona rodziców Nejczek-Stranicki
 Stan cywilny żona
 Miejsce zamieszkania w dniu 1. IX. 1939 r. Jugosława
 Miejsce zamieszkania przed przybyciem na Ziemię Odzyskaną Jugosława
 Data przybycia na Ziemię Odzyskaną 8. IV. 46
 Wykształcenie ogólne 4. kl. pomocniczej
 Wykształcenie zawodowe rolnik
 Wykonywany zawód - przed dn. 1. IX. 1939 r. rolnik
 Wykonywany zawód - ostatnio przed przybyciem na Ziemię Odzyskaną rolnik
 Wykonywany zawód obecnie rolnik (podać miejsce pracy) Jugosława
 gdzie Grodzie III Rejonowa 3

Stan rodziny (członkowie rodziny żyjący z wnioskodawcą w spółności gospodarczej):

Nazwisko i imię	Data urod.	Stopeczka	Data przybycia na Z. O.	Zawód	Uwagi
<u>Alecha Androja</u>	<u>1911</u>	<u>żona</u>	<u>8. IV. 46</u>	<u>rolnik</u>	
<u>Nejczek</u>	<u>1912</u>	<u>żona</u>	<u>-</u>	<u>rolnik</u>	
<u>Androja</u>	<u>1934</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
<u>Androja</u>	<u>1935</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
<u>Androja</u>	<u>1940</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
<u>Androja</u>	<u>1943</u>	<u>żona</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	

Uwaga: Jeśli członek rodziny jest pracownikiem państwowym lub samorządowym, podać Urząd, instytucję lub zakład pracy oraz adres.

Wniosek o przyznanie prawa własności ziemi w Nowogrodźcu 09.10.1946

Dostali duży dom wraz ze stajnią i 9h ziemi. Na Ziemi Odzyskane przyjechali wraz z meblami, wozem, przyborami kuchennymi, narzędziami do pracy oraz ze zwierzętami: kury, koń, świnia i krowa. W Jugosławii pozostawili dom na 2 h działce. Mogłoby się wydawać, że dostali więcej i powinno im się teraz żyć lepiej.

10. Prace mnie został przywieziony na Ziemię Odzyskaną następujący majątek ruchomy

a) urządzenia domowego użytku *meble, radio, naczynia kuchenne*

b) inwentarz martwy *1 krowa, 1 krowa, 1 wiec*

c) inwentarz żywy *1 krowa, 1 krowa, 2 krowy, 5 kur*

na dowód czego załączam (okazuje) następujące dokumenty *o białym piśmie*
(rachunek, świadectwo pochodzenia, rezonans świadków)

11. W czasie pobytu na Ziemiach Odzyskanych nabyłem za własne środki następujący majątek ruchomy (inwentarz żywy, jaki i ile sztuk, maszyny rolnicze i t. d.)

1 krowa, 1 krowa, 1 krowa

na dowód czego załączam następujące dokumenty (rachunek, świadectwo pochodzenia, rezonans świadków)

12. Posiadam następujący przychówek inwentarza żywego z okresu użytkowania gospodarstwa (podać jaki, ile sztuk) *nie*

w tym przychówek z inwentarza własnego (jaki, ile sztuk): *nie*

13. Poza tym na obszarze Ziemi Odzyskanych: a) osobiście posiadam co następuje (nieruchomość ziemską, rolną, miejskie przedsiębiorstwo przemysłowe, rzemieślnicze, handlowe, mieszkanie, ruchomość i t. p.) — podać jakie i gdzie *nie*

b) współmałżonek posiada (podać jak wyżej): *nie*

c) inni członkowie rodziny wykazani w pkt. 5. posiadają (podać jak wyżej): *nie*

14. Poza obszarem Ziemi Odzyskanych:

a) osobiście posiadam (posiadałem - dotyczy repatriantów) nieruchomości ziemską, rolną, miejskie przedsiębiorstwo przemysłowe, rzemieślnicze, handlowe, mieszkanie, ruchomość i t. p. (niepotrzebne skreślić, podać jaki majątek i gdzie) *Jugosławia 2. ul. Dom. Hajima, Kudała, Stojka*

b) współmałżonek posiada (posiadał) — (podać jak wyżej) *nie*

c) inni członkowie rodziny wykazani w pkt. 5. posiadają (posiadali) — (podać jak wyżej) *nie*

na dowód czego załączam (opis pozostawionego mienia, orzeczenie odszkodowawcze P. U. R. - u, zaświadczenie gminy — (podać datę i numer) (niepotrzebne skreślić) *nie*

15. Do niniejszego wniosku załączam następujące dokumenty:

a) Opis mienia pozostawionego zagranicą, orzeczenie odszkodowawcze (niepotrzebne skreślić) Nr. _____ z dnia _____ wydany przez _____

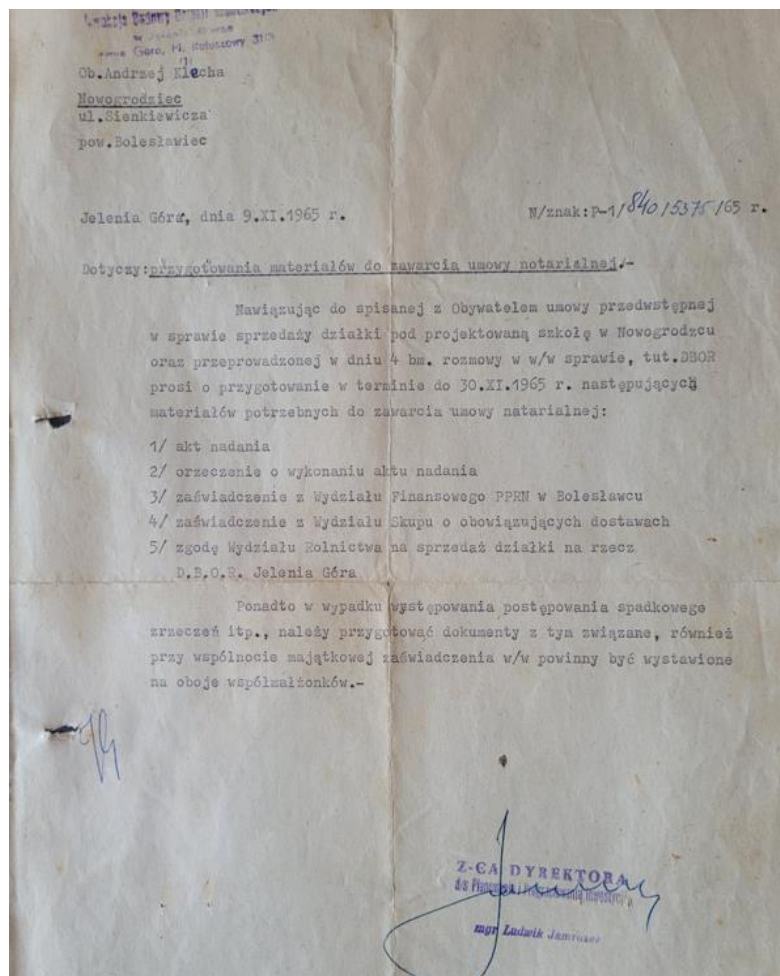
b) Zaświadczenie przesiadkowe Nr. *nie* z dnia _____ wydane przez _____

c) Odpis zaświadczenia o zdemobilizowaniu Nr. *nie* z dnia _____ i odpis zaświadczenia, stwierdzającego udział w walkach z Niemcami Nr. *nie* z dnia _____

Wniosek o przyznanie prawa własności ziemi w Nowogrodźcu 09.10.1946 2 str.

Kiedy reemigranci przybyli do powiatu bolesławieckiego, wielu Niemców jeszcze mieszkało na tych ziemiach, w swoich domach. Kiedy Andrzej Klecha wraz z rodziną wprowadził się do swojego domu, mieszkali tam jeszcze 3 Niemki. Przez jakiś czas wszyscy mieszkali razem w jednym domu. Niemcy zmuszani do wyprowadzki, pozostawili większość wyposażenia domowego. W domu były już łóżka, meble kuchenne, szafy i wiele innych rzeczy, jeśli komuniści nie zdążyli tego wyrzucić i zniszczyć lub zabrać do centralnej Polski. Monika, najstarsza córka Andrzeja, pamięta jak niszczone cenne przedmioty, takie jak fortepiany, bo były niemieckie.

Andrzej żeby wyżywić rodzinę, chciał otworzyć w mieście sklep, taki jaki miał w Jugosławii. Okazało się, że w komunistycznym kraju jest to prawie niemożliwe. Wszystko było państwowe i sprywatyzowane. Tak trudno było otworzyć własną działalność, że Andrzej odpuścił i zajął się rolą. Jednak z tego ciężko było wyżyć, bo komuniści brali haracz. Trzeba było oddawać część zboża, jajek, ziemniaków – wszystko czego człowiek się dorobił. W 1965 roku sprzedał jedną z działek pod zabudowę szkoły podstawowej w Nowogrodźcu.

Sprzedaż działki gminie pod zabudowę szkoły podstawowej w Nowogrodźcu przy ul. Sienkiewicza 8

Andrzej nie umiał pogodzić się z warunkami, w jakich przyszło jemu i jego rodzinie żyć. Nie umiał dostosować się do ustroju komunistycznego, wywodząc się z kraju kapitalistycznego, w którym mieszkał całe swoje życie.

Bardzo chciał wrócić do Jugosławii. Pewnego razu wyjechał, aby odzyskać pozostawione ziemie i dom, jednak wrócił do Polski, do swojej rodziny, ponieważ ich nie mógł stąd zabrać. Wówczas wyjazd z Polski przez reemigrantów i nie tylko, był prawie niemożliwy. Do końca swoich dni, wraz z żoną, mieszkał w Nowogrodźcu, gdzie zmarł 21 października 1999r.

Andrzej i Józefa Klecha wraz z dziećmi, rok około 1950

ŹRÓDŁO:

Wszystkie informacje zaczerpnięte z dołączonej dokumentacji oraz z wywiadu z Moniką Antoniszyn (91 lat), najstarszą córką Andrzeja Klechy, do dzisiaj mieszka w Nowogrodźcu, oraz Katarzyną Winiarczyk (80 lat) najmłodszą córką i moją prababcią – jedyną córką która wyjechała za granicę. Od ponad 30 lat mieszka w Toronto.